

สรุป ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ข้าวโพดหวานเป็นพืชสวนที่คนไทยรู้จักกันมานานกว่า 30 ปีมาแล้ว ความสำคัญของข้าวโพดหวานที่มีต่อเศรษฐกิจไทย นอกจากจะเป็นที่รู้จักกันดีในฐานะเป็นพืชที่ทำรายได้ดีให้แก่เกษตรกรแล้ว ปัจจุบันข้าวโพดหวานยังเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นวัตถุดิบพื้นฐานสำหรับอุตสาหกรรมกระป๋อง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมใหม่และมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ผลผลิตข้าวโพดหวานไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ถึงแม้จะมีการเพิ่มเนื้อที่ในการปลูกข้าวโพดหวานมากขึ้นก็ตาม แต่ก็เกินไปในอัตราจำกัด ดังนั้นการเพิ่มปริมาณผลผลิตโดยอาศัยเมล็ดพันธุ์ที่ดีให้ผลผลิตสูงจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

ดังได้กล่าวในตอนต้นแล้วว่าในการศึกษาจะมุ่งศึกษาถึงสภาพการปลูกข้าวโพดหวาน ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานพันธุ์ไทยซูเปอร์สวีทซึ่งเป็นพันธุ์ที่นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลาย ในปีการเพาะปลูก 2529/2530 โดยศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตของธุรกิจเอกชนกับศูนย์วิจัยข้าวโพดข้างฟางแห่งชาตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจของผู้ที่มีความสนใจจะลงทุนและเพื่อช่วยให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคขัดข้องในการดำเนินงาน ซึ่งในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานรวมทั้งการวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ได้เสนอรายละเอียดในบทที่ 4 และ 5 ตามลำดับ ในบทนี้จะเป็นการสรุปการศึกษาดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งพร้อมทั้งพิสูจน์สมมติฐานของวิทยานิพนธ์นี้ ในส่วนท้ายของบทจะเป็นข้อสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

สมมติฐานและการพิสูจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุน ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานระหว่างธุรกิจเอกชนกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยศึกษาเกษตรกรเฉพาะพื้นที่อำเภอคำเนินสะควก จังหวัดราชบุรีในฐานะธุรกิจเอกชน และศูนย์วิจัยข้าวโพดข้างฟาง

แห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในฤดูเพาะปลูก 2529/2530 โดยมีสมมติฐานในการศึกษาค้าง

1. ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชนต่ำกว่าของรัฐบาล
2. ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการผลิตเมล็ดพันธุ์ ก็คือการใช้เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

จากการศึกษาได้พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจพอสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน

ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของต้นทุนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชนและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ โดยสรุปพบว่า ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชนสูงกว่าของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเฉลี่ยกิโลกรัมละ 5.89 บาท (รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 5.4)

นอกจากนี้ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ต้นทุนการปลูก ต้นทุนผันแปรของการปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของศูนย์วิจัยฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สูงกว่าเกษตรกรในฐานะธุรกิจเอกชน กล่าวคือ ค่าแรงงานตั้งแต่เตรียมดินเก็บเกี่ยวและยกขึ้นสีของศูนย์วิจัยฯ สูงกว่าเกษตรกรโดยเฉลี่ยไร่ละ 139.05 บาท ทั้งนี้เพราะศูนย์วิจัยฯ มีการเพาะปลูกดูแลรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการมากกว่า และค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวของศูนย์วิจัยฯ สูงกว่าของเกษตรกรในฐานะธุรกิจเอกชน แต่ค่าวัสดุการเกษตร ซึ่งประกอบไปด้วย ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายาปราบศัตรูพืชและวัชพืช ค่าน้ำมัน ซึ่งรวมแล้วโดยเฉลี่ยต้นทุนของเกษตรกรสูงกว่าถึงไร่ละ 125.45 บาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดด้อยในการปลูกของเกษตรกรคือ ใช้ยาปราบศัตรูพืชมากและมีราคาแพง ทำให้ต้นทุนในการซื้อยาปราบศัตรูพืชของเกษตรกรเฉลี่ยไร่ละ 301.35 บาท แต่ของศูนย์วิจัยฯ ไม่จำเป็นต้องใช้ยาปราบศัตรูพืชเลย และเมื่อถัวเฉลี่ยกันแล้วต้นทุนผันแปรของเกษตรกรจึงสูงกว่าของศูนย์วิจัยฯ เฉลี่ยไร่ละ 1.57 บาท (ตารางที่ 4-10) และต้นทุนคงที่ของเกษตรกรสูงกว่าศูนย์วิจัยฯ เฉลี่ยไร่ละ 22.10 บาท เนื่องจากเกษตรกรมีเนื้อที่เพาะปลูกมากและหลาย ๆ รายรวมกัน แต่ละรายมีเครื่องมือและอุปกรณ์ของตนเอง ต้นทุนในสินทรัพย์ถาวรจึงมากแต่ใช้ไม่เต็มกำลังการผลิต ค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์

การเกษตรของเกษตรกรจึงมีจำนวนมากกว่าของศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ ดังนั้นต้นทุนทั้งหมดของเกษตรกรจึงสูงกว่าศูนย์วิจัยอยู่เฉลี่ยไร่ละ 23.67 บาท

ส่วนต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานในโรงงาน (ตารางที่ 4-11)

ต้นทุนผันแปรของการผลิตของศูนย์วิจัยฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สูงกว่าของธุรกิจเอกชนเฉลี่ยไร่ละ 0.71 บาท กล่าวคือ ค่าวัสดุที่ใช้ในโรงงานของศูนย์วิจัยฯ มีต้นทุนต่อไร่ไร่ละสูงกว่าธุรกิจเอกชนถึง 1.37 บาท ทั้งนี้เพราะศูนย์วิจัยฯ ต้องการให้เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพดีและคลุกยาให้ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการมากกว่า แต่ในต้นทุนคงที่ของธุรกิจเอกชนสูงกว่าศูนย์วิจัยฯ เฉลี่ยไร่ละ 0.26 บาท เมื่อรวมต้นทุนผันแปรกับต้นทุนคงที่แล้ว ต้นทุนการผลิตในโรงงานของศูนย์วิจัยฯ สูงกว่าเฉลี่ยไร่ละ 0.45 บาท

ดังนั้น เมื่อเอาต้นทุนในการปลูกรวมตลอดถึงต้นทุนการผลิตในโรงงานแล้ว จึงสรุปได้ว่า "ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชนสูงกว่าของศูนย์วิจัยฯ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์" และจากข้อสรุปข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า การศึกษาครั้งนี้ปฏิเสธข้อสมมติฐานที่ 1 ของวิทยานิพนธ์ที่ตั้งว่า ต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชนต่ำกว่าของรัฐบาลโดยศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนระหว่างธุรกิจเอกชนกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การศึกษ้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ที่สนใจจะทำการลงทุนปลูก ซึ่งอาจจะต้องพิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น การตลาด ความสามารถในการผลิต ทั้งนี้เพื่อความรอบคอบในการลงทุน

การศึกษารายละเอียดนี้ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 5 ซึ่งสรุปประเด็นที่สำคัญ ๆ ที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

1. จากการวัดสถานภาพรายได้-ค่าใช้จ่ายของธุรกิจเอกชนพบว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชน (เนื่องจากธุรกิจเอกชนซื้อเมล็ดพันธุ์จากเกษตรกรแล้วนำไปผ่านกระบวนการผลิต) มีต้นทุนผันแปรสูงกว่าศูนย์วิจัยฯ และมีต้นทุนคงที่สูงกว่าศูนย์วิจัยฯ

เนื่องจากธุรกิจเอกชนซื้อเมล็ดพืชมาผ่านกระบวนการผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ และเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเมล็ดในราคาสูง (ตารางที่ 5.4)

2. จากการวิเคราะห์รายได้-ค่าใช้จ่ายในแง่ของการลงทุน พบว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของธุรกิจเอกชน มีกำไรเบื้องต้นที่เป็นเงินสดต่ำกว่าของศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่าง 16.37 บาท

3. จากการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนในเชิงเศรษฐกิจ (รายละเอียดในตารางที่ 5.4) ซึ่งเป็นการพิจารณาในระยะสั้นประมาณ 4-5 เดือนในช่วงฤดูการเพาะปลูก พบว่าอัตรากำไรส่วนเกินต่อต้นทุนการผลิต และอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของศูนย์วิจัยฯ สูงกว่าของธุรกิจเอกชนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมร้อยละ 216.38 และ 211.33

4. ผลการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนจากค่าขาย พบว่าทุก ๆ 100 บาทจากค่าขายการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของศูนย์วิจัยฯ จะให้กำไรเบื้องต้นเฉลี่ยต่อกิโลกรัมละ 77.52 บาท สูงกว่าธุรกิจเอกชนที่ให้กำไรเบื้องต้นเฉลี่ยต่อกิโลกรัมละ 57.18 บาท อยู่ 20.34 บาท สรุปได้ว่าเมื่อพิจารณาอัตราผลตอบแทนจากค่าขาย เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของศูนย์วิจัยฯ ให้อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าธุรกิจเอกชน

จากข้อมูลและเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์ทั้งต้นทุนการผลิตและอัตราผลตอบแทนของธุรกิจเอกชนกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์พบว่า การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ผลตอบแทนที่สูงและใช้ต้นทุนในการผลิตต่ำกว่าของธุรกิจเอกชน อนึ่งถ้ามองภาพรวมแล้ว ธุรกิจเอกชนจะได้จำนวนกำไรมากกว่าของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้เพราะว่าธุรกิจเอกชนทำการผลิตเป็นจำนวนมาก ถึงแม้กำไรต่อหน่วยจะน้อยก็ตามแต่ถ้าขายเป็นจำนวนมาก ๆ จำนวนกำไรก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ส่วนศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่าง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานในปริมาณที่จำกัดและมีตลาดในการจำหน่ายน้อยจึงทำให้ได้จำนวนกำไรน้อย

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาได้พบประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งพอจะรวบรวมสรุปพร้อมทั้งข้อเสนอแนะไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษาเรื่องเมล็ดพันธุ์ดังต่อไปนี้

- ก. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกและเก็บเกี่ยว
- ข. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตเมล็ดพันธุ์และการเก็บรักษา

- ค. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน
- ง. ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านราคา
- ก. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการปลูกและเก็บเกี่ยว

1. ปัญหาในการปลูก

ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ การปลูก การตรวจตราดูแล และบำรุงรักษาของเกษตรกรผู้ทำการปลูก เพราะถ้าเมล็ดพันธุ์ที่ได้เป็น เมล็ดพันธุ์ที่มีโรคและแมลงติดไปด้วย หรือปลูกแล้วทำให้ได้ผลผลิตต่ำก็จะทำให้เมล็ดพันธุ์ที่ได้มี ปริมาณน้อย และมีต้นทุนการผลิตต่อหน่วยสูง จากการศึกษาครั้งนั้นพบว่าเกษตรกรยังมีปัญหาใน การปลูกไม่ตรงตามหลักวิชาการเกษตรกรกล่าวคือ

1.1 เกษตรกรทำการเพาะปลูกและบำรุงรักษาไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีการ เตรียมดินและปลูกให้ถูกต้อง และไม่มีการใส่ปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก ทำให้เมล็ดที่ผลิตได้ไม่สมบูรณ์ แข็งแรง

1.2 การใช้ที่ดินยังขาดหลักเกณฑ์ที่ดี เช่น เลือกใช้ปุ๋ยที่มีราคาถูกและ เคยใช้อย่างไรก็ใช้อย่างนั้นมาเป็นสิบ ๆ ปี ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงสูตรปุ๋ยที่ใช้ ให้เหมาะสมกับสภาพดิน จากการสัมภาษณ์เกษตรกรถึงการใส่ปุ๋ย ได้รับคำตอบดังนี้ ร้อยละ 80 ตอบว่าใส่ปุ๋ยตามประสบการณ์ที่เคยใช้มา ร้อยละ 20 ตอบว่าใช้ตามคำแนะนำของร้านค้าที่ซื้อ มา

1.3 เกษตรกรบางรายปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานขึ้นปะปนกับพืชชนิดอื่น ในแปลงเดียวกัน และปล่อยให้วัชพืชขึ้นปะปนในแปลงที่ปลูก ทำให้เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้เป็นพันธุ์ ที่ไม่บริสุทธิ์

1.4 การนวดหรือสีเมล็ดพันธุ์เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ตามปกติเมล็ด ข้าวโพดหวานที่จะใช้ทำพันธุ์จะต้องไม่ถูกกระทบกระเทือนจากการนวดหรือสีแรงเกินไป ซึ่งจะ ทำให้เมล็ดแตกหักเสียหาย เช่น ถ้าใช้เครื่องนวดที่มีกำลังแรงมากเกินไป แม้จะมองจากภายนอก ม่เห็นว่าเมล็ดแตกกร้าว แต่เวลาเพาะเมล็ดก็มักจะปรากฏว่าต้นอ่อนที่งอกขึ้นมาไม่สมบูรณ์ เช่น ราก ลำต้น หรือส่วนที่จะเป็นต้นอ่อนหักหรือขาดออกจากกัน ไม่สามารถใช้ทำพันธุ์ได้

1.5 เมล็ดถูกฝนหรือเปียกชื้นอยู่ในไร่นาที่ฝักแก่แล้วเป็นเวลานาน จะทำให้คุณภาพของเมล็ดต่ำลง เช่น มีความงอกต่ำ มีโรคประเภทเชื้อราหรือแมลงทำลาย เมื่อเก็บไปรวมกับเมล็ดพันธุ์ที่จะทำให้เกิดโรคและแมลงติดต่อกันไปถึงเมล็ดที่มีคุณภาพดี ทำให้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานที่ดีได้รับความเสียหายไปด้วย

1.6 ปัญหาเรื่องเงินทุน เกษตรกรส่วนใหญ่มักประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ต้องกู้เงินมาใช้จ่ายในการปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานและใช้จ่ายในครัวเรือน ซึ่งเงินที่ได้จากการกู้เงินนั้น จากการสัมภาษณ์ได้รับคำตอบดังนี้ ร้อยละ 92 ตอบว่ากู้จากพ่อค้าท้องถิ่น โดยการซื้อวัสดุการเกษตรเป็นเงินเชื่อ ร้อยละ 5 ตอบว่ากู้จากธนาคารพาณิชย์ทั่วไป และร้อยละ 3 กู้จากญาติพี่น้อง ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่กู้จากพ่อค้าท้องถิ่นในรูปของการซื้อปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชซึ่งพ่อค้าท้องถิ่นจะคิดดอกเบี้ยในราคาค่าวัสดุที่ซื้อไป ทำให้ซื้อวัสดุในราคาแพงกว่าปกติจึงทำให้ต้นทุนสูง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 เกษตรกรควรทำการปรับปรุงวิธีการปลูกและการดูแลรักษา ควรใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยในการเตรียมดิน ซึ่งวิธีปฏิบัติทั่วไปมักใช้แรงงานคนในการเตรียมดิน ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมาก ทำให้เกษตรกรไม่ค่อยมีการเตรียมดินก่อนปลูก และควรใช้ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสดในการรองพื้นซึ่งจะช่วยให้ดินดี ถ้าสามารถทำได้จะใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ก็ดี แต่ควรใช้ให้ถูกต้องตามประเภทของพืชและปริมาณที่กำหนด ตลอดจนใช้ให้ถูกต้องและพรวนให้คลุกเคล้ากับดิน

2.2 ชักจูงให้เกษตรกรทำตามคำแนะนำของนักวิชาการเท่าที่จะสามารถทำได้ และในเวลาเดียวกันเมื่อส่งเจ้าหน้าที่ไปให้คำแนะนำคู่มือก็ควรจะต้องมีการทดสอบสภาพดินของแต่ละท้องถิ่นด้วย เพื่อจะได้แนะนำให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโปแตสเซียม ให้ตรงกับความต้องการของสภาพดิน การใส่ปุ๋ยจะต้องให้อย่างสม่ำเสมอตามเวลาที่ต้องการ เพื่อให้ฝักข้าวโพดสมบูรณ์ และเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานสมบูรณ์และแข็งแรงด้วย

2.3 เมื่อมีพืชหรือวัชพืชขึ้นปะปน จะต้องถอนวัชพืชหรือพืชอื่น ๆ ออกเสียก่อน และถ้าปรากฏว่ามีต้นข้าวโพดหรือพืชที่เป็นโรคขึ้นปะปนอยู่ในแปลง เกษตรกรจะต้องรีบถอนทิ้ง เผา หรือทำลายก่อน เพื่อมิให้เชื้อโรคแพร่กระจายไปสู่ต้นอื่น ๆ นอกจากนี้ถ้าจะใช้ยาฉีด การใช้ยาต้องให้ถูกต้องทั้งอัตรา ชนิดของยา และไม่ควรรปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน

ปะปนกับพืชชนิดอื่น เช่น ปลุกมะพร้าว หรือ มะละกอไว้ตรงกลางแล้วปลุกข้าวโพดหวานไว้ข้าง ๆ แผลง เป็นต้น

2.4 รมั้คระวังในการนวดเมล็ดออกจากฝัก อย่าให้เกิดความเสียหายแตกหัก ดังนั้นควรใช้เครื่องสีหรือกระเทาะเมล็ดซึ่งมีอัตรากำลังไม่แรงเกินไป และความชื้นของข้าวโพดควรจะเหลือร้อยละ 14-16 โดยน้ำหนัก ซึ่งจะทำให้เมล็ดไม่แตกหรือหักเสียหาย

2.5 ในการเก็บเกี่ยวควรปล่อยให้ฝักแก่แห้งคาต้นให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อป้องกันไม่ให้มีความชื้นสูง อันจะทำให้เกิดเชื้อราได้ง่าย ถ้าฝักแก่ถูกฝนควรเก็บเกี่ยวแล้วนำมาตากให้แห้งหรือมีฉนวนกันน้ำคลุมไว้

2.6 ควรปลูกในช่วงฤดูหนาว คือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นระยะที่เหมาะสมที่สุดและได้เมล็ดพันธุ์ที่ดี เนื่องจากการปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานไม่จำเป็นต้องอาศัยน้ำฝนในการเพาะปลูก และในการปลูกควรศึกษาถึงลักษณะการกระจายของฝนในที่ทำการปลูกให้ละเอียดเสียก่อน

2.7 ควรให้มีการสนับสนุนการบริการด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรที่ปลูกเมล็ดพันธุ์ในอัตราดอกเบี้ยต่ำและมีระยะเวลาชำระหนี้ยาว เพื่อเกษตรกรจะได้สามารถกู้มาลงทุนซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการเพาะปลูกในราคาถูก

2.8 รัฐบาลควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิชาการเกษตรทำการวิจัยปรับปรุงพันธุ์ข้าวโพดหวานให้มากขึ้นโดยเฉพาะพันธุ์ลูกผสม

ข. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการผลิตเมล็ดพันธุ์และการเก็บรักษา

1. ปัญหาในด้านการผลิตมีดังนี้

1.1 การจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานจากเกษตรกรโดยผ่านพ่อค้าท้องถิ่นและการขนส่งจากพ่อค้าท้องถิ่นไปโรงงาน เพื่อผ่านกระบวนการต่าง ๆ เช่น ทำการอบทำความสะอาด คัดขนาด คลุกยาเคมี และบรรจุ มีส่วนทำให้เมล็ดพันธุ์เสื่อมคุณภาพได้ หากกระทำอย่างซักซ้าและไม่มีความระมัดระวังพอ เช่น ปล่อยให้เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ในยุ้งฉาง กระสอบ หรือสถานที่ซึ่งปล่อยให้เมล็ดพันธุ์ถูกแดด ถูกละอองน้ำ ทำให้เมล็ดเปียกชื้นขึ้นรา เกิดโรคและแมลงเข้าทำลายภายหลัง เพราะโรคและแมลงชอบทำลายเมล็ดที่เปียกชื้นหรือมีความชื้นสูง ทำให้เมล็ดพันธุ์เสื่อมคุณภาพลงได้ หรือทำการขนส่งในระหว่างฤดูฝนและไม่มี

ความระมัดระวังพอ จะทำให้เมล็ดพันธุ์ได้รับความเสียหายเช่นกัน ถึงแม้จะนำไปอบให้แห้ง ภายหลังก็ไม่สามารถจะทำให้เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพดีขึ้นมาได้ ยิ่งกว่านั้นจะทำให้เมล็ดที่อยู่ในล๊อต (Lot) เดียวกันได้รับความเสียหายและมีคุณภาพต่ำลงด้วย

- 1.2 การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล เท่าที่ควรในการส่งเสริมการวิจัยเพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานพันธุ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้น
- 1.3 เกษตรกรยังขาดความรู้ ขาดความระมัดระวังและสนใจในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์

2. ข้อเสนอแนะ

- 2.1 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนด้านการศึกษาเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกร สถาบันการเงิน นักลงทุนตลอดจนนักการเมือง เพื่อให้เข้าใจถึงความจำเป็นและความสำคัญในการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี
- 2.2 ควรมีกฎหมายควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ เพื่อป้องกันผลประโยชน์ของเกษตรกร และกันไม่ให้นักฉวยโอกาสซึ่งเป็นพ่อค้าท้องถิ่นกว้านซื้อเมล็ดที่ไม่ดีจำหน่ายเป็นพันธุ์ด้วย
- 2.3 รัฐบาลควรสนับสนุนบริษัทเอกชนให้เป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ในรูปแบบของการอุตสาหกรรม โดยรัฐบาลจะไม่แข่งขันกับเอกชน แต่จะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิชาการ และด้านการค้า นอกจากนี้ควรกำหนดราคาให้ใกล้เคียงความเป็นจริงเพื่อให้เห็นความแตกต่างระหว่างเมล็ดพันธุ์ (Seeds) กับเมล็ดธรรมา (Grain)
- 2.4 ควรให้ความรู้และสร้างความสนใจแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการระมัดระวังในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์
- 2.5 รัฐบาลควรให้การสนับสนุนให้มีการส่งเสริม วิจัย ให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องเทคโนโลยีการเกษตรแผนใหม่ที่ให้ผลตอบแทนในระยะยาวสูง เช่น ระบบการชลประทาน การบำรุงรักษาพืช การปรับปรุงดิน

สรุปได้ว่า จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ได้ใช้หลักวิชาการเกษตรเท่าที่ควร จึงน่าจะสรุปได้ว่า การศึกษานี้ พิสูจน์และยืนยันสมมติฐานที่ 2 ของวิทยานิพนธ์ที่ว่า "ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน ก็คือการที่เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่"

ก. ปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านการตลาด

ปัญหา

การตลาดและการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานยังจำกัดอยู่ในวงแคบ

ข้อเสนอแนะ

ตลาดเป็นแหล่งสำคัญที่จะทำให้อุตสาหกรรมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน ขยายเพิ่มขึ้นหรือไม่ ดังนั้นปัญหาในด้านการตลาดจึงเป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณา รัฐบาลจึง มีเป้าหมายกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) ในอันที่ จะเพิ่มผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด แต่รัฐบาลก็ประสบปัญหาเนื่องจากสภาพการ ตลาดและการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานจำกัดแคบเพียงจำหน่ายภายในประเทศ การที่ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ จึงจำเป็นต้องดำเนินการทางการตลาดเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณการผลิตที่จะเกิดขึ้น กล่าวคือ

1. ดำเนินการเปิดตลาดเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานไปต่างประเทศให้มากที่สุด โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย
2. ส่งเสริมให้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานปลูกเป็นข้าวโพดฝักอ่อน และบรรจุ กระบอง ส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันนี้มีแนวโน้มในการส่งข้าวโพดฝักอ่อนไปจำหน่าย ต่างประเทศมากขึ้น
3. ส่งเสริมให้ข้าวโพดหวานเป็นพืชอุตสาหกรรม โดยแปรรูปบรรจุกระบอง ในรูปแบบตัดทั้งฝักแช่แข็ง แบบเฉือนเมล็ดแช่แข็ง และแบบข้าวโพดครีมกระบอง เพื่อใช้บริโภค ภายในประเทศ และส่งเป็นสินค้าออกยังต่างประเทศ

ง. ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านราคา

1. ปัญหา

1.1 เกษตรกรส่วนใหญ่ ถ้าไม่เก็บเมล็ดพันธุ์ที่ตนผลิตให้เองไว้ทำ พันธุ์ในฤดูปลูกต่อไป ก็จะซื้อจากพ่อค้าในท้องถิ่นซึ่งจะเป็นเมล็ดพืช (Grain) มากกว่าจะเป็น เมล็ดพันธุ์หรืออาจเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ได้รับการผลิตให้เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ดี ทั้งนี้เพราะถือความ สะดวกในการซื้อและราคาถูก ซึ่งเมล็ดที่เอามาทำพันธุ์นั้นอาจไม่ดีเท่าที่ควร ผลผลิตที่ได้จึงต่ำ

สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรไม่มีความรู้ความเข้าใจ โดยคิดว่าเมื่อปลูกแล้วได้ผลเหมือนกัน สะดวกและราคาถูก ซึ่งเกษตรกรยากจนสามารถจะซื้อได้

1.2 การปลูกเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวานของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่แน่นอน ถ้าปีใดราคาผักสดก็มักจะขายเป็นผักสด แต่ถ้าราคาผักสดไม่ตกก็จะเก็บเป็นผักแกวไว้ขายเป็นเมล็ดพันธุ์

1.3 ในปัจจุบันเริ่มมีเอกชนมาดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายมากขึ้น ทำให้มีการแข่งขันด้านราคากันโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรได้ผลผลิตที่ต่ำ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรมีการประกันราคาขั้นต่ำขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรมีความสนใจในการอยู่รอดและกำลังใจในการปลูก

2.2 ควรมีระบบการรับรองเมล็ดพันธุ์ออกมาควบคุม เพื่อให้เกษตรกรได้ประโยชน์จากการใช้พันธุ์ที่ดีและมีคุณภาพ และเป็นการส่งเสริมการตลาดเมล็ดพันธุ์ให้มั่นคง มีกฎหมายคุ้มครองเอกลักษณ์ของนักปรับปรุงพันธุ์ เพราะจะเป็นตัวช่วยเร่งให้นักปรับปรุงพันธุ์ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์จะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากผลงานของตนเอง

2.3 เพิ่มปริมาณการผลิตของส่วนราชการให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดไปก่อน ต่อเมื่อส่วนเอกชนเข้ามาช่วยดำเนินงานด้านนี้มากขึ้นและมั่นคง ทั้งได้มาตรฐานแล้ว ส่วนราชการจึงค่อยลดการผลิตลง คือ ส่วนราชการไม่ควรแข่งขันกับเอกชนในการผลิตและจำหน่าย เพราะจะมีผลในด้านราคา การส่งเสริมการผลิตและตลาด

2.4 ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดี และวิธีพิจารณาตัดสินใจในการเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ชนิดที่หือใด เพราะในสมัยปัจจุบันมีกิจการผลิตเมล็ดพันธุ์มากขึ้น ซึ่งมีทั้งได้มาตรฐานและไม่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเอง และผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ด้วย นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงแหล่งจำหน่ายของเมล็ดพันธุ์ ปริมาณความสามารถในการผลิตในแต่ละปี ปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่จำหน่ายมีปริมาณเท่าใด เพื่อเกษตรกรจะได้ไปซื้อโดยไม่ผิดหวังว่าไปซื้อแล้วไม่ได้ ซึ่งทำให้เกษตรกรเสียเวลาและค่าใช้จ่ายด้วย

หากมีการปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น การส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดหวาน และการส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักใช้แต่พันธุ์ที่ดีในการปลูกข้าวโพดหวานจะบรรลुวัตถุประสงค์ อันจะมีผลต่อการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นและการลงทุนผลิตเมล็ดพันธุ์ทั้งภาครัฐบาลและธุรกิจเอกชนมีอนาคตสดใสยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลดีต่อเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกและของประเทศชาติด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย